

Valtionvarainministeriön 8.2.2021 julkaisema Talouskasvun edellytykset-tutkimus käsittelee tärkeitä asioita ja luo melko lohduttoman kuvan Suomen tilanteesta. Tuottavuus junnaa paikallaan eikä helppoa ratkaisua ole näkyvässä. Suomen Robotiikkayhdistys reagoi erityisesti yhteen raportin väittämään, joka mielestämme on selkeästi väärin jopa vaarallinen etsittäessä keinoja tuottavuuden kasvattamiseen.

Raportti väittää Acemoglun ja Restrepon (2018) artikkelin pohjalta yhden robotin vähentävän työllisyyttä 2,75 henkeä Suomessa. Tässä oikaistaan useampia mutkia sillä tämä amerikkalaiseen teollisuuteen pohjautuva tutkimus ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa Suomessa. Robotiikan työllisyyttä vähentävä vaikutus on kumottu myös kansainvälisesti laajemminkin, (<https://ifr.org/ifr-press-releases/news/post-covid-19-economy-robots-create-jobs>). Suomesta kerätty aineisto puoltaa tätä näkemystä.

Suomen Robotiikkayhdistyksen pitkän ajan tilastojen mukaan robotteihin investoineet yritykset ovat päinvastoin lisänneet työpaikkojaan. Tutkimuksen vertailumaihin Suomen nykyistä robottikantaa verrattaessa olemme siinä joukossa liki vähiten robotiikkaan investoinut maa. Työvoimakapeikkoja on tehdasteollisuudessamme useilla erityisaloilla, joita ei kohdentamaton maahanmuutto mitenkään voi ratkaista ilman erityisiä täsmätoimia.

Kansainvälisten viimeisten robotiikkatilastojen mukaan tehdasteollisuuden robotisointiaste ja samoin työllisyysaste on Saksassa, Ruotsissa, Tanskassa, Alankomaissa reilusti Suomea korkeampi. Suomen tehdasteollisuuden heikko investointiaste on heikentänyt valmistuskapasiteettiamme arviolta 25% viime vuosikymmenen aikana. Ilman Uudenkaupungin autotehtaan robotti-investointeja tilastot olisivat viime vuosilta vielä murheellisempaa luettavaa. Teollinen rakenteemme vastaa varsin hyvin ruotsalaista. Kuitenkin siellä vuosittaiset investoinnit robotiikkaan ovat vuodesta toiseen kolminkertaiset Suomeen verrattuna, esim. vuonna 2019 Ruotsissa 1.623 laitetta vastaan Suomen 526. Taulukon suhdeluvut ovat käytössä olevia robotteja kunkin maan 10.000 teollisuustyöntekijää kohden.

Saksa	346
Ruotsi	277
Tanska	243
Alankomaat	194
Suomi	149
Norja	60

Paras esimerkki robotisoinnin tuottavuutta nostavasta vaikutuksesta löytyy juuri Udestakaupungista, jossa autotehtaalla on käytössä kautta aikojen suurin teollisuusrobottikeskittymä Suomessa. Samalla tehdas on Suomen suurin teollisuuslaitos henkilömäärällä mitattuna. Jos Ukissa ei olisi robotteja, ei siellä olisi autotehdastakaan.

Toki voidaan argumentoida, että autoteollisuus on hyvin poikkeava teollisuudenala keskimääräiseen Suomalaiseen teollisuuteen verrattuna. Robotisointiaste siellä on perinteisesti 8-10 kertaa korkeampi kuin teollisuudessa keskimäärin. Mutta vastaavia esimerkkejä robottien hyödyntämisestä tuottavuuden kasvuun löytyy lähes kaikilta teollisuuden aloilta.

”Ihmeellinen näkemys, meidän kohdalla robottien määrän kasvu on kasvattanut myös henkilökunnan määrää. Vuonna 2007 tuli ensimmäinen robotti ja henkilökuntaa oli 25 ja liikevaihto 2,8M€. Nyt 14 robottia, 65 henkilöä ja liikevaihto 10M€. Ilman robotteja tuskin olisi näin paljon kasvettu.” -Tommi Matikainen, ITA Nordic Oy

”Oma kantamme asiaan on täysin päinvastainen. Ilman robotiikkaa on mahdotonta olla mukana teollisessa toiminnassa kansainvälisessä markkinassa. Robotiikka ei vähennä, vaan mahdollistaa uusia työpaikkoja teollisuuteen Suomessa ja tilanne lienee sama myös Eurooppa tasolla. Meidän henkilökuntamme on kaksinkertaistunut siitä kun ensimmäinen robotti saapui tuotantomme. Suurin ongelma lienee yleisesti se, että mistä löytyy riittävästi robotiikkaa ymmärtäviä henkilöitä.” -Mika Tuunainen, Jame-Shaft Oy

”Automaation lisääminen on ainoa keino olla mukana teollisessa toiminnassa kansainvälisillä markkinoilla. Meillä robotiikan lisääminen on tuonut uusia työpaikkoja, lisännyt tuottavuutta 2,5 kertaiseksi ja ilman robotiikkaa toiminta olisi mahdotonta. Robotit myös mahdollistavat erittäin kalliiden avainkoneiden tehokkaamman käytön. Meillä työstökoneella ajettiin vuodessa 900 h. Kun osaavia metallimiehiä ei enää löytynyt tarpeeksi, laitettiin robotti töihin ja nyt yksi mies saa koneesta ulos 3000 h vuodessa. VM tulisi ennemminkin kohdistaa voimavaroja robotiikan osaamisen lisäämiseen ja osaavan työvoiman saannin turvaamiseen. Osaavat ihmiset ovat nyt suurin pullonkaula tuotannossa.” - Tommi Peltonen, ST-Koneistus Oy

”Olemme yli 700 ammattilaista työllistävä teollisuusyritys ja uskon, että ilman 35 vuoden systemaattista robotisointia, korkeata automaatiotasoa ja tuottavuuden parannusta olisimme korkeintaan insinööri-toimisto valmistuksen siirryttyä jonnekin halvemmän kustannustason maahan. Keskusteluissa luottamushenkilömmekin ovat toivottaneet robotit tervetulleiksi, sillä yleensä niillä teetetään fyysisesti haastavia ja yksitoikkoisia työtehtäviä jolloin ihmisten tehtäväksi jää mielekkäämmät ja motivoivimmat työtehtävät” - Juha Tervala, AGCO Power Oy

Virheelliset johtopäätösten lisäksi tutkimuksen työmarkkinoiden polarisaatiota käsittelevät päätelmät myös yhdistävät robotisoinnin ja digitalisaation vaikutukset. Tämä johtaa teollisuuden kannalta helposti vääriin johtopäätöksiin, sillä valtaosa poistuvista toimistotöistä juontaa juurensa ohjelmistotekniikan kehitykseen, eivät robotiikkaan. Teollisuudessa käytettävien fyysisten robottien kohdalla tilanne on kokemuksemme mukaan päinvastainen.

Epäselväksi jää mitä työryhmä haluaa esittämällään johtopäätöksellä viestiä: konkreetista työpaikkojen vähenemistä vai työtehtävien muutosta robotisaation myötä, vai jotain aivan muuta. Sellaisenaan väite antaa liikaa mahdollisuuksia virhetulkinnoille, joten mielellämme näkisimme tähän vastineen.

Toivomme että tutkimuksen muiden johtopäätösten kanssa selkeästi ristiriidassa ja Suomen tilanteeseen vertailukelvottomat väitteet robottien vaikutuksesta työllisyyden laskuun eivät johda vääriin toimenpiteisiin. Panostus robotiikkaan lisää yritysten kilpailukykyä ja luo uusia työpaikkoja, siitä on vahva näyttö kilpailijamaissamme!

Suomen Robotiikkayhdistys ry

Jyrki Latokartano, PJ